

ПРОФ. Д.Ф.Н. ИВАНКА ГУГУЛАНОВА НА 70 ГОДИНИ

Проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова е утвърден преподавател и учен. Нейната учебна дейност, научната ѝ компетентност и приносите ѝ в езиковедската славистика и в методологията на съпоставителните изследвания я правят един от най-изтъкнатите полонисти и изобщо слависти в България. Професионалният ѝ път е свързан основно с дългогодишната работа в Катедрата по славянско езикознание на Софийския университет, както и в Катедрата по славянска филология в Пловдивския университет.

Проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова има голямо и разнообразно научно творчество, свързано с различни области на езикознанието. Интересите ѝ са насочени към областта на фонологията и морфонологията, граматиката и семантиката както на българския език, така и в съпоставителен план с други славянски езици. Занимава я както историята, така и съвременното състояние на славянските езици, вследствие на което в работите си тя адекватно съчетава двата метода – синхронния и диахронния. Тя е славист с широк профил, но изучаването на полски език в рамките на специалността славянска филология в Софийския университет *Св. Климент Охридски* като студентка предопределя трайния ѝ интерес и силната любов към този език, с който е свързана по-голямата част от научната и преподавателската ѝ дейност.

Иванка Гугуланова е родена на 09.02.1944 г. в с. Воден, Ямболско. През 1962 г. завършва средното си образование в гр. Елхово, а в периода 1962–1967 г. следва славянска филология в Софийския университет *Св. Климент Охридски*. Още през 1968 г. е зачислена като редовна аспирантка в Катедрата по славянско езикознание на Университета, а неин научен ръководител е изтъкнатият български славист проф. Иван Леков, който я насочва към фонологията, фонетиката и историческата граматика на славянските езици. През 1974 г. защитава докторската си дисертация на тема: Типологически успоредици между българския и полския език в областта на фонологията и морфонологията, като междуременно е назначена като

асистент в Катедрата по славянско езиковедие на СУ (1972 г., а през 1973 г. – старши асистент) и води упражнения по няколко езиковедски славистични дисциплини, включително и по сравнителна граматика на славянските езици в специалностите българска филология и славянска филология. В същото време юбилярката е оценена като учен и във Висшия педагогически институт в Шумен, където от 1977 до 1979 г. чете лекции по сравнителна граматика на славянските езици. След това идва период, в който научната и творческата дейност на И. Гугуланова се свързват с Полша – през 1977 г. специализира в Ягелонския университет в Краков, а от 1979 до 1982 г. е лектор по български език в Силезийския университет в гр. Сосновец. От този период датират и редица публикации на съпоставителна българо-полска тематика. В същото време И. Гугуланова не ограничава научните си интереси само до полския език – през 1984 г. заминава на специализация в Белоруския държавен университет в Минск, като от този престой е провокиран и интересът ѝ към белоруския език, дал своя плод под формата на очерк в тома на издателството и колектива на БАН Славянски езици (1994 г.), а също и в редица съпоставителни публикации. През 1991 г. И. Гугуланова се хабилитира като доцент в Катедрата по славянско езиковедие и чете лекции по съвременен полски език (теоретичен курс) и по историческа граматика на полския език. Като изключително ценен и уважаван дългогодишен преподавател И. Гугуланова е позната и в Пловдивския университет Паисий Хилендарски (Катедра по славянска филология), където чете лекции още от самото основаване на полонистиката до настоящия момент – най-дълго по съвременен полски език (теоретичен курс) и историческа граматика на полския език на полонистите от специалност славянска филология, а в последните години и по сравнителна граматика на славянските езици в специалностите българска филология, руска филология и български език и руски език (задочно обучение). През 1993 г. юбилярката изпълнява функцията на ръководител на Катедрата по славянско езиковедие. В биографията ѝ следва още един лекторат по български език в Полша – този път във Варшавския университет (1994–1997 г.). През 2005 г. защитава втората си дисертация на тема Неличните форми на глагола в българския в съпоставка с други славянски езици и получава научната степен доктор на филологическите науки, а през 2006 г. получава научното звание професор.

Проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова е автор на близо 100 научни публикации в българистични и славистични издания – статии, очерци, монографии, рецензии на славистични трудове, редакторство на редица учебници и др. По-специално научните ѝ интереси се свързват със следните теми от областта на славянското езиковедие: исторически развой на славянските езици, съпоставителни фонетични и фонологични изследвания, българско-полски семантични и граматични конфронтации, българско-белоруски фонетични и граматични сходства и различия, морфологични и семантични категории на българския език.

В научната си дейност И. Гугуланова привлича материал както от българския език, така и от останалите славянски езици, но като полонист дава предпочитание на българско-полските конфронтативни изследвания. Нейните приноси са безспорни

– освен че обогатяват теорията на езика, те имат и практическа насоченост при изучаването на българския и останалите славянски езици. Тя е автор и на редица рецензии на славистични трудове от български и чужди автори, на статии от Кирило-Методиевата енциклопедия, ръководила е голям брой дипломанти и докторанти. Нейната колегиалност, коректност, прецизност и уменията да поднася систематизирано и убедително изследвания материал са причината тя да бъде един от най-почитаните и дълбоко уважавани лектори сред колегите от българската и полската славистична общност.

Като знак на уважение и признателност за дългогодишната работа и заслуги за развитието на полонистиката във Филологическия факултет на Пловдивския университет Паисий Хилендарски Катедрата по славистика инициира издаването на сборник с изследвания, посветен на 70-годишния юбилей на проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова, който излезе през октомври 2015 г. под заглавието *Славистиката – пътища и перспективи*. В чест на 70-годишния юбилей на проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова (Пловдив: Университетско издателство *Паисий Хилендарски*, 2015, 333 с.). В сборника участваха с публикациите си редица изтъкнати учени и изследователи от различни научни средища в България и Полша – Стефана Димитрова (*Асистемност, антисистема, изключения*), Василка Радева (*Към значението и функцията на местоимението се*), Тодор Бояджиев (*За някои структурни промени в диалектните предлози*), Мери Лакова (*Семантични признаци на съществителните имена в съвременния български език*), Петя Асенова (*За българските причастия (и) в балкански контекст*), Диана Иванова (*Полските и българските пословици в сборника на Франтишек Ладислав Челаковски „Mudrosloví národu slovanského ve příslovích“ (1852)*), Лилия Крумова-Цветкова (*За лексиката с чужд произход в българския език*), Мария Попова (*Първите славянски терминологични речници*), Найда Иванова (*Имагология и лингвистика в интердисциплинарен контекст*), Ивона Новаковска-Кемпна (*Od składni strukturalnej do gramatyki konstrukcji (paradygmaty, koncepcje, założenia)*), Катажина Попова (*Езиково-културологичен образ на плодове в балто-славянската езикова картина на света*), Юлия Мазуркевич-Сулковска (*О зависимости продуктивности инхоативных глаголов от семантической структуры предикатов*), Диляна Денчева (*Профил. Профилиране. Метафора*), Росица Стефчева (*Просто така ли употребяваме думата „просто“ /върху материал от българския и сръбския език/*), Надежда Михайлова-Сталянова (*Новите думи в съвременния български политически език*), Агата Мокшицка (*Niektóre aspekty funkcjonowania bułgarskich predyktorów analitycznych i syntetycznych /na przykładzie jednostek o semantyce przekazywania informacji/*), Ирина Георгиева (*Изследвания на идеята за времето в различни езикови картини на света /върху материал от българския и руския език/*), Камен Рикев (*Понятията „старополски“ и „старобългарски“ и техният съвременен потенциал*), Радостина Захариева (*Към въпроса за устойчивостта във фразеологията*), Витка Делева (*За перифразата като устойчив езиков израз*), Мартин Стефанов (*За превода на деепричастия от сръбски и хърватски на български език*), Жана Станчева (*Български и полски народни названия на болести /мотивирани от названия на растения и животни/*),

Вяра Найденова (*За някои проблеми на езиковите контакти*), Димитрина Хамзе (*Стилистиката на кръстопът*), Гергана Петкова (*За полските женски лични имена, образувани от римски когномен, подчертаващ физически качества или черта от характера на човека*), Илия Солтиров (*Консонантните основи *T и *S – основно граматично ядро на партикулите. Рефлекси на *T и *S в морфологичната система на съвременния руски език*) и Лилия Иванова (*Семантични и функционални особености на наречието „отдавна“ в българския език и съответствията му в полския език*). В сборника се намира и библиография на избрани трудове на проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова. Редактори на изданието са доц. д-р Жоржета Чолакова, доц. д-р Юлияна Чакърова, гл. ас. д-р Лилия Иванова, гл. ас. д-р Жана Станчева и гл. ас. д-р Борислав Борисов. Премиерата на сборника в чест на 70-годишния юбилей на проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова беше тържествено почетена на 30 октомври 2015 година по време на традиционните ежегодни Паисиеви четения, организирани от Филологическия факултет на Пловдивския университет *Паисий Хилендарски*, в присъствието на юбилярката, на ръководството на Филологическия факултет, на представители на Софийския университет *Св. Климент Охридски*, както и на участниците в Паисиевите четения. Проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова беше поздравена от декана на Филологическия факултет – доц. д-р Живко Иванов и от ръководителя на Катедрата по славистика – доц. д-р Жоржета Чолакова, като получи поздравителни адреси и от други научни средища в България.

По случай юбилея пожелаваме на проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова крепко здраве и още много успехи в полето на науката!